

Societat

ENSENYAMENT

SOS a les escoles: falten vetlladors

Les hores de monitors creixen a un ritme molt inferior als diagnòstics d'alumnes amb necessitats especials

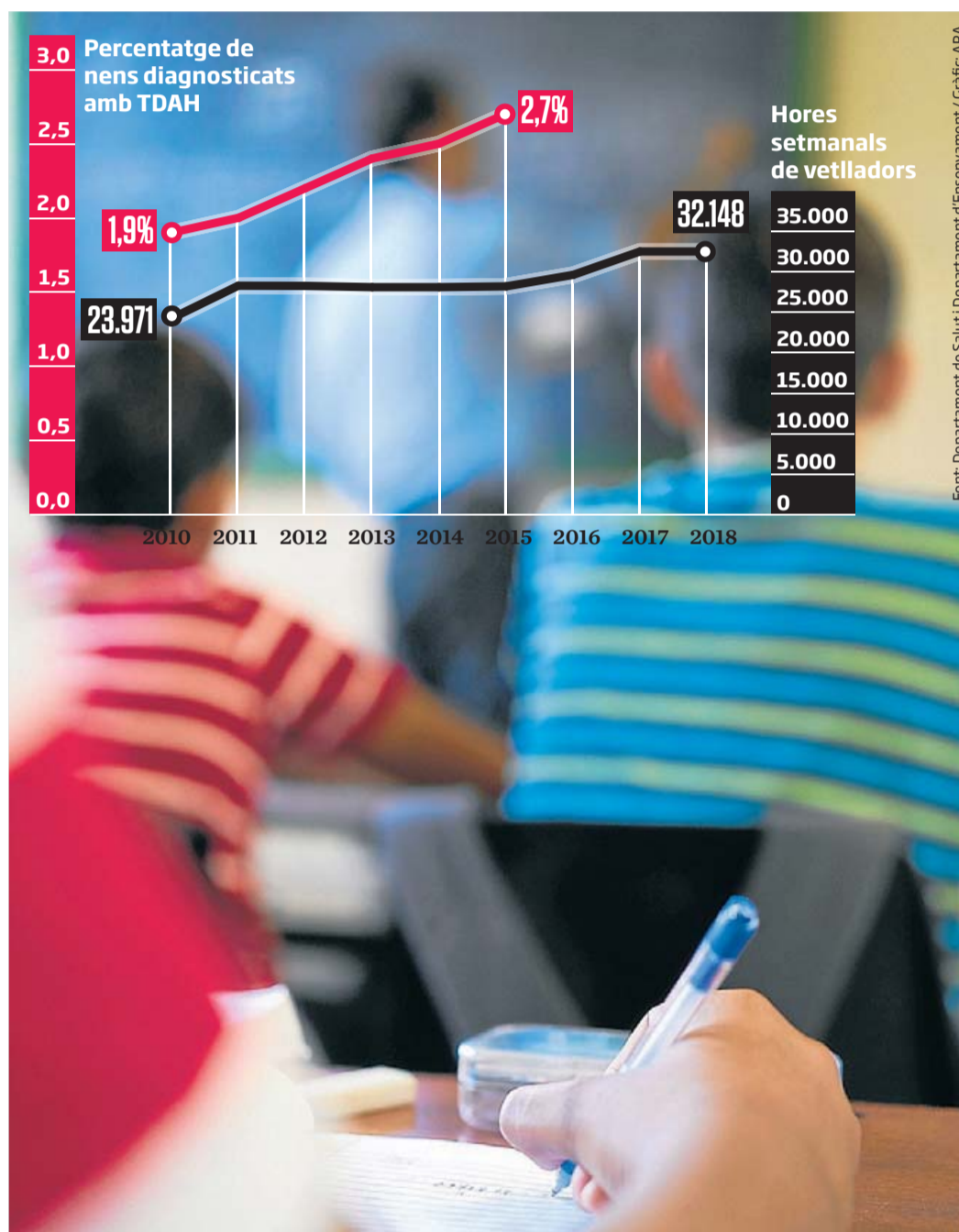
LAIA VICENS
BARCELONA

El clam és unànime en moltes escoles i instituts del país: falten vetlladors que atenguin els nens i nenes amb necessitats educatives especials (NEE), que són els que tenen discapacitats físiques o intel·lectuals i també trastorns de conducta o malalties minoritàries. La situació és especialment evident després que l'any passat s'aprovés definitivament el decret que regula el model d'escola inclusiva a Catalunya perquè tots els alumnes amb NEE tinguin accés a una escola ordinària, tal com recull la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. Se satisfia així una demanda històrica de les entitats agrupades a la Plataforma Ciutadana per l'Escola Inclusiva: els infants amb aquestes necessitats s'escolaritzen directament en un centre ordinari i només es destinen nens i nenes a centres d'educació especial si els equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) ho determinen i la família hi està d'acord.

Per acompanyar aquests infants, el decret estableix que escoles i instituts disposin de recursos humans –des de tutors fins a especialistes d'orientació educativa, hores d'atenció a la diversitat o fisioterapeutes– que els ajudin en temes d'higiene personal, mobilitat i desplaçaments, regulació del comportament o seguretat. Els problemes arriben, segons apunten diverses veus del sector consultades, de dues direccions: els monitors només tenen formació en lleure i no sanitària, malgrat que es fan càrrec d'infants amb problemàtiques molt complicades i, a més, en els darrers anys el nombre d'hores de vetlladors que contracta el departament d'Ensenyament no ha crescut al mateix ritme que el nombre d'infants diagnosticats amb trastorns de déficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH) o de l'espectre autista. És a dir, gairebé hi ha els mateixos recursos, mentre que el nombre de nens que s'han d'atendre ha crescut exponencialment. Així, malgrat que no hi ha xifres exactes dels alumnes amb necessitats especials, sí que hi ha estudis que evidencien que la prevalença del TDAH –per posar només un exemple– ha augmentat de manera considerable els últims anys.

Es disparen els casos de TDAH

Segons l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, el percentatge de diagnòstics per TDAH als centres de salut mental i juvenil va créixer un 192% en els nens i un 111% en les nenes entre el 2008 i el 2015. En canvi, entre el 2010 i el 2015 el nombre d'hores setmanals de monitors de suport només va créixer un 16%. Segons dades del departament d'Ensenyament, el curs 2010-2011 es van contractar monitors per un total de 23.971 hores a la setmana en

tots els centres educatius. Cinc cursos després la xifra havia augmentat només fins a 27.791, mentre que aquest curs hi ha vetlladors durant 32.148 hores a la setmana, un 34% més que fa una dècada.

“Som els referents per a aquests nens, però també ajudem els mestres i la resta del grup d'alumnes”, explica P.E., una vetlladora amb més d'una dècada d'experiència que prefereix no revelar el seu nom. Ella ha estat vuit anys en un institut d'alta complexitat fent suport sobretot a alumnes amb conductes disruptives. “Treballem molt el vincle amb l'alumne, el control d'impulsos, la integració a l'aula i l'autoestima. I

Lluita
El col·lectiu s'organitza per denunciar condicions precàries

després intentem donar suport acadèmic dins de l'aula”, relata. P.E. admet que en els últims anys ha crescut molt la demanda de vetlladors, sobretot per a alumnes amb “trastorns de conducta, TDAH i trastorns de l'espectre autista”. “La bona notícia és que s'acostuma a detectar quan són petits i així ja es pot fer una petició de monitors de suport d'hora”, afirma.

L'augment d'aquest tipus de casos també es deixa notar als instituts. “A l'institut d'Argentona hi ha uns 800 alumnes i només 14 hores setmanals de vetllador. És del tot insuficient”, apunta una monitora que coneix la situació de la zona.

Tant ella com les seves companyes –és un col·lectiu molt feminitzat– estan contractades per una empresa o una entitat externa, a la qual Ensenyament adjudica el servei en diferents lots d'hores setmanals en funció dels diagnòstics d'alumnes amb NEE que hi ha a les escoles.

Una de les empreses que donen servei a Catalunya Central, el Vallès Occidental, la zona del Penedès i el Garraf i Barcelona ciutat és Fundesplai, que té prop d'un miler de monitors en uns 700 centres. “Troblem a faltar recursos sobretot en l'espai interlectiu. El temps de menjador, per exemple, no està ben resolt perquè no està inclòs dins de les hores de vetlladors”, afirma Froilán Salgado, adjunt de l'àrea de serveis escolars i cases de colònies de l'entitat, que s'encarrega de seleccionar i formar vetlladors. “Sembla estrany que un alumne amb necessitats educatives especials no tingui un reforç mentre dina”, afegeix. La Federació d'Associacions de Pares i Mares de Catalunya (Fapac) denuncia que l'alumnat amb NEE “queda exclòs del servei de menjador” en el nou decret que està preparant el Govern. En qualsevol cas, Fundesplai i la resta d'entitats adjudicatàries no decideixen el nombre de vetlladors a les escoles. Això ho determina la conselleria, que estableix un nombre d'hores d'aquests monitors de suport en funció dels alumnes amb necessitats especials que diagnostiquen els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica, els EAP. Un cop designades les hores, cada centre pot reorganitzar-se segons les necessitats dels alumnes.

Reclamen jornades completes

Això provoca que la situació laboral dels vetlladors sigui “precària”, segons denuncien, perquè tenen contractes per jornades que van des de les 5 fins a les 25 hores, sovint repartides en més d'un centre escolar. El seu contracte laboral és fix discontinu: finalitza el mes de juny, cobren dos mesos d'atur i al setembre tornen a ser contractats. Per denunciar la seva situació s'han unit recentment i han format Vetlladores en Lluita, una plataforma que ja aglutina un centenar de professionals.

Una de les principals reclamacions és que hi hagi almenys una vetlladora per cada centre escolar que formi part de la plantilla. “Sempre hi ha nens i nenes que necessiten un reforç i suport, malgrat que no estiguin diagnosticats amb cap trastorn”, assegura una portaveu de la plataforma a l'ARA. Entre altres propostes que presentaran als grups polítics perquè es debatien en una moció al Parlament, plantegen que se'ls reconegui l'antiguitat per poder accedir a la borsa de treball de la Generalitat, millores en el cobrament de l'atur per no esgotar la prestació en els mesos d'estiu i que el personal de més edat pugui fer feines menys carregoses. Un col·lectiu en lluita per poder treballar més hores i en més bones condicions. ■